

6. Larousse [Електронний ресурс]. Словник. Режим доступу: <http://www.larousse.fr>
7. Werber Bernard. Troisième humanité. Paris: Albin Michel, 2012. 587 p.

REFERENCES

1. Bovsunivska, T. (2010). Kognityvna zhanrologiya ta poetyka [Cognitive Genre and Poetry]. Kyiv: Vydavnychyj centr "Kyivskiy universytet", 180 p.
2. Karasik, V.I. (2002). Yazykovoy krug: lichnost, kontsepty, diskurs [Language circle: personality, concepts, discourse]. Volgograd: Peremena, 477 p.
3. Nikonova, V.G. (2012). Konzept – konceptualnyj prostir – kartyna svitu: dosvid poetyko-kognityvnoho analiz khudozhnogo tekstu [Concept – conceptual space – picture of the world: experience of poetic-cognitive analysis of artistic text]. Article. Kyiv: Visnyk KNLU, pp. 117-123.
4. Prikhodko, A.M. (2008). Kontsepty i kontseptosystemy v kognityvno-dyskursyvnij paradymi linhvistyky [Concepts and concept systems in the cognitive-discursive paradigm of linguistics]. Zaporizhzhia: Premier, 332 p.
5. Selivanova, O.O. (2006). Suchasna linhvistyka: Terminolohichna entsyklopediya [Modern Linguistics: A Terminological Encyclopedia]. Poltava: Dovkillya, 717 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ірина Кривенець – здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD), викладач кафедри теорії, практики та перекладу французької мови факультету лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Наукові інтереси: когнітивна поетика, лінгвокогнітологія, творчість Б. Вербера.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Iryna Kryvenets – graduate student, professor at the Department of Theory, Practice and Translation of the French Language of the Linguistics Faculty at the National Technical University National of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute".

Scientific interests: cognitive poetics and linguistics, literary work of B. Werber.

УДК: 004.81

DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-4077.2020.187.86>

РОЛЬ КОГНІТИВНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ В МАТРИЧНОМУ МОДЕЛЮВАННІ КОНЦЕПТУ *ПОЛІТИКА* (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ)

Віталій СТЕПАНОВ (Запоріжжя, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8169-7908>

e-mail: vitalii.stepanov94@gmail.com

СТЕПАНОВ Віталій. РОЛЬ КОГНІТИВНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ В МАТРИЧНОМУ МОДЕЛЮВАННІ КОНЦЕПТУ *ПОЛІТИКА* (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ). У статті описаний механізм матричного моделювання концепту *ПОЛІТИКА* за методикою компонентного аналізу, на який екстраполюється когнітивна інтерпретація як абстрагування прагматично акцентованих контекстуальних компонентів (результатів опису *ПОЛІТИКИ*) до сем-доменів (елементів змісту концепту), компактно організованих за принципом ЛСП. Наукова розвідка виконана на базі дібраного корпусу висловлювань американських президентів та знаменитостей про досліджуваний концепт.

Ключові слова: концепт, матрична модель концепту, корпус, дискурс, компонентний аналіз, когнітивна інтерпретація.

STEPANOV Vitalii. ROLE OF COGNITIVE INTERPRETATION IN RECONSTRUCTING THE MATRIX MODEL OF THE POLITICS CONCEPT (ON THE BASIS OF THE ENGLISH-LANGUAGE DISCOURSE). The article represents the mechanism of reconstructing the matrix model of the *POLITICS* concept on the basis of American English. In particular, a corpus sample of contexts of American presidents and celebrities is used to generate the domain nomenclature of *POLITICS* as structured information that is activated in mind of United States residents. The research is conducted via the methodology of component analysis whose essence consists in identifying 1 implicit integral seme (*COORDINATION*) and 6 explicit differential semes (*FORM, SUBJECT, CIRCUMSTANCES, TOOL, RESULT, ASSESSMENT OF COORDINATION PARAMETERS*) where the former is equated to the profiled concept while the latter is understood as the base. All semes are thematically arranged as lexical-semantic fields providing a full hierarchical domain division within the *POLITICS* concept itself. The implemented component analysis is combined with the cognitive

interpretation by Z.D. Popova and I.A. Sternin (mental generalization of results in describing concept names, which is done to produce cognitive features as elements of concept content). Such a blend gives the author's own idea to regard cognitive interpretation in matrix modelling as abstracting of pragmatically emphasized context components (results in describing the POLITICS concept) to semes-domains (elements of the POLITICS content) that are further sorted by lexical-semantic fields. A detailed explanation how this extrapolation works is shown by the author as typical cases when cognitive interpretation proved to be relevant to identify POLITICS domains. Firstly, interpretation of utterances was helpful in defining a true stated domain when there were several doubtful ones. Secondly, it was relevant for compact arranging of lexical-semantic fields as concept subdomains. Thirdly, cognitive interpretation contributed to define the inner organization of the ASSESSMENT domain. A visual macrostructure of the POLITICS matrix is revealed in the article as well.

Key words: *concept, matrix concept model, corpus, discourse, component analysis, cognitive interpretation.*

ВСТУП

Пізнання продукує концепти. Тотожний інформації, яка активована мовним знаком, концепт будується в мережевому або матричному форматі (Жаботинська, 2009). Методики «семантика лінгвальних мереж» (Жаботинська, 2013: 58–62) для мережі, компонентний аналіз (Бондаренко, 2017: 81) для матриці сприяли структуризації концептів. У мережевому ракурсі вивчалися РАДІСТЬ (Жаботинська, 2013), ЕМПАТІЯ (Таценко, 2018: 190–202), БІЗНЕСМЕН (Старцева, Сапун, 2017), ТАЄМНИЦЯ (Стрельченко, 2016) тощо; у матричному – ЧАС (Бондаренко, 2014), ПСУВАННЯ (Морозова, 2009), ОБРЯД (Кречетова, 2015) і т.д..

Інтерес виявляє і реконструкція концепту ПОЛІТИКА. Вивчивши його матричну організацію в словниковому вимірі (Степанов, 2019), ми плануємо побудувати матрицю ПОЛІТИКИ в дискурсивній сфері США, зокрема через когнітивну інтерпретацію висловлювань. Піонерність такого підходу до матричних розвідок обумовлює **актуальність дослідження**.

Об'єкт дослідження – концепт ПОЛІТИКА, **предмет** – репродукція його матричної моделі за **методикою компонентного аналізу** (крізь призму когнітивної інтерпретації) на релевантному **матеріалі** – корпусі цитат американських президентів і знаменитостей про ПОЛІТИКУ (480: 300 і 180), дібраних з сайтів www.brainyquote.com, www.goodreads.com/quotes, www.wiseoldsayings.com, www.aphorism4all.com. Корпус за посиланням: <https://drive.google.com/open?id=1yXximPt450Z9znXR0WCKHvPsRVa9LpD4>.

Мета дослідження – графічне відтворення доменної макроструктури ПОЛІТИКИ, що передбачає виконання таких **завдань (етапів)**:

1) описати методикою компонентного аналізу в матричній реконструкції концепту ПОЛІТИКА та пояснити, яким чином екстраполюється на неї когнітивна інтерпретація комунікативних контекстів;

2) проаналізувати корпус цитат, визначити макродомени ПОЛІТИКИ;

3) репрезентувати роль, яку відіграла когнітивна інтерпретація для встановлення матричної макроструктури концепту;

4) сконструювати графічну форму матриці концепту ПОЛІТИКА.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ. Хід імплементації дослідження.

Перший етап. Суть компонентного аналізу в матричному моделюванні описана нами в попередньому дослідженні (Степанов, 2019: 635): на базі матеріалу визначаються інтегральна й диференційні семи, де перша постає концептом-профілем, а останні – доменами-базами, що продукують нові домени. Так вибудовується низхідна ієрархія доменів, де інформація тематично згрупована як лексико-семантичні поля (ЛСП).

Під час компонентного аналізу трапляються труднощі, зокрема коли одна сема в контексті потенційно активує кілька доменів. На наш погляд, виходом є розгляд прагматичної інтенції автора – що саме він має на увазі в контексті, – і цю інтенцію можна визначити через когнітивну інтерпретацію.

Класично когнітивна інтерпретація є узагальненням результатів опису значень імен концепту на вищому рівні з формуванням когнітивних ознак як елементів змісту концепту (Попова, Стернін, 2007: 200). Ми розглядаємо когнітивну інтерпретацію як абстрагування

прагматично акцентованих контекстуальних компонентів (результатів опису ПОЛІТИКИ) до сем-доменів (елементів змісту концепту), організованих за принципом ЛСП.

Другий етап. Аналіз цитат політичного та публіцистичного дискурсів продукує 1 імпліцитно інтегральну сему (УПРАВЛІННЯ) та 6 експліцитно диференційних сем (ФОРМА, СУБ'ЄКТ, ОБСТАВИНИ, ІНСТРУМЕНТ, РЕЗУЛЬТАТ, ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ УПРАВЛІННЯ). Вони ідентичні аналогічно названим макродоменам ПОЛІТИКИ (УПРАВЛІННЯ – профіль, решта – база), у вимірі яких семи тематично згруповані як ЛСП.

Повна деталізація виконаного компонентного аналізу за посиланням: <https://drive.google.com/open?id=1yXximPt450Z9znXR0WCKHvPsRVa9LpD4>.

Третій етап. Когнітивна інтерпретація прагматично акцентованих компонентів мала багатовекторний характер, і її типова роль відігравалася найбільш яскраво для організації доменів:

- 1) ІНСТРУМЕНТ, ФОРМА, ОБСТАВИНИ УПРАВЛІННЯ;
- 2) РЕЗУЛЬТАТ УПРАВЛІННЯ;
- 3) ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ УПРАВЛІННЯ.

Траплялися неоднозначні контексти з потенційно різною авторсько-прагматичною інтенцією, що могли активувати не один домен, а декілька:

*I have never advocated **war** except as a means of peace (Ulysses S. Grant).*

*No nation could preserve its freedom by continual **warfare** (James Madison).*

War should only be declared by the authority of the people whose toils and treasures are to support its burdens, instead of the government which is to reap its fruits (James Madison).

War (разом з варіантом *warfare*) може відноситися до доменів ФОРМА (ВІЙНА як ПРОЦЕСИ / ПОДІЇ) або ІНСТРУМЕНТ (ВІЙНА як СИЛОВІ ДІЇ І ПРИМУС). Утім, у перших двох контекстах військові дії здійснені з вказівкою на результат (*peace; no preserving freedom*) – звідси, *war (warfare)* активує ІНСТРУМЕНТ, націлений на РЕЗУЛЬТАТ. У третьому контексті військові дії відтворені не з позиції їх імплементації на результат, а з точки зору того, що війна є ПРОЦЕСАМИ / ПОДІЯМИ, які розгортаються завдяки дії інших ІНСТРУМЕНТІВ *people, government* – отже, *war* активує ФОРМУ.

Інший приклад – *politics* активує або ФОРМУ, або ОБСТАВИНИ:

Politics determines who has power, not who has truth (Paul Krugman).

Politics потенційно активує ФОРМУ як ПОДІЇ, де розгортається УПРАВЛІННЯ. Утім, інтерпретується СУБ'ЄКТ *who*, котрий через ІНСТРУМЕНТ *power rather than truth* діє в СФЕРІ *politics* як ОБСТАВИНИ. Відтак, для УПРАВЛІННЯ реалізована ОБСТАВИНА, а не ФОРМА.

Водночас, *politics* може активувати і ФОРМУ, і ОБСТАВИНУ:

*Practical **politics** consists in ignoring facts, but education and **politics** are two different and often contradictory things (Henry Adams).*

Перша частина: описана РОБОТА як ФОРМА (із ІНСТРУМЕНТОМ *ignoring facts*).

Друга частина: *politics* репрезентує ПОЛІТИКУ-СФЕРУ (ОБСТАВИНА), котра порівнюється з *education* як ОСВІТОЮ-СФЕРОЮ.

Крім того, траплялися випадки, коли один і той самий компонент міг відтворювати декілька доменів у матриці ПОЛІТИКИ:

*War should only be declared by the authority of the **people** whose toils and treasures are to support its burdens, instead of the **government** which is to reap its fruits (James Madison).*

People, government активують не лише ІНСТРУМЕНТ (ВЛАДА, ЇЇ СУБ'ЄКТИ І ЗАХОДИ), що діє в ФОРМІ (ПРОЦЕСИ / ПОДІЇ) *war*, але й СУБ'ЄКТ (КІЛЬКІСНИЙ І СОЦІАЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТИ – *people*; ВЛАДНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ – *government*), діючий заради РЕЗУЛЬТАТУ (*to support its burdens, to reap its fruits*).

Інтерпретація виконувалася й для ущільнення ЛСП як доменного мікропростору: визначені компонентним аналізом семантично схожі елементи узагальнювалися до ідентичної номінації одного з членів ЛСП, що компактно вносився в мікроструктуру домену. Такий принцип сортування мав сенс для організації внутрішньої будови домену РЕЗУЛЬТАТ:

War is an act of violence whose object is to constrain enemies, to accomplish our will (George Washington).

Leadership to me means duty, honor, country. It means character and it means listening from time to time (George W. Bush).

There's no bigger task than protecting the homeland of our country (George W. Bush).

Описана схожа МЕТА-СУСПІЛЬНИЙ ПРОГРЕС, а тому *to constrain enemies, country, protecting the homeland* зводяться до *protection of homeland*.

Когнітивна інтерпретація комплектувала й мікропростір субдомени НАСЛІДОК у домені РЕЗУЛЬТАТ:

As long as we're tied to Middle Eastern oil, we're tied to Middle Eastern politics. We're hostages to the terrorists and nutcases who want to wipe out Israel and the United States because we support Israel (Ben Bova).

Music is the most powerful form of communication in the world. It brings us all together. Even religion separates us, but a hit record unites us across religious beliefs, race, politics (Sean Combs).

Identity politics preaches a splintering of one large collaborative group into competing vindictive ones – resulting in new, angry tribes whose central thesis is not to cooperate (Greg Gutfeld).

РЕЗУЛЬТАТ-НАСЛІДОК поданий як ПОГІРШЕННЯ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ, а тому *we're tied to, we're hostages, separates us, splintering of one large collaborative group* узагальнюються до *weakening social units*.

Когнітивна інтерпретація аплікабельна для цілісної організації домену РЕЗУЛЬТАТ (поділ на МЕТУ і НАСЛІДОК). Така диференціація доцільна, оскільки траплялися випадки, коли імплементація УПРАВЛІННЯ могла розцінюватися і в якості МЕТИ, для якої використовується ІНСТРУМЕНТ, і в якості НАСЛІДКУ, до якого призводить його застосування:

I have never advocated war except as a means of peace (Ulysses S. Grant).

Hold fast to the Bible. To the influence of this Book we are indebted for all the progress made in true civilization and to this we must look as our guide in the future (Ulysses S. Grant).

Politics is never about the people. It's about money. And wars. And how many heads you can step on and bodies you can step over. And I'm just not that kind of person (Gary Coleman).

The flood of money that gushes into politics today is a pollution of democracy (Theodore H. White).

Цитати 1 і 2: ІНСТРУМЕНТИ (*war* – СИЛОВІ ДІЇ І ПРИМУС; *Bible* – ДОТРИМАННЯ МОРАЛІ) націлені на МЕТУ-СУСПІЛЬНИЙ ПРОГРЕС (*peace*) і ведуть до НАСЛІДКУ-ПОКРАЩЕННЯ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ (*progress made in true civilization*, абстрагований до *providing social progress*).

Цитати 3 і 4: ІНСТРУМЕНТИ (*war* – СИЛОВІ ДІЇ І ПРИМУС; *step on heads, step over bodies, money* – НЕХТУВАННЯ МОРАЛІЮ) залучені для МЕТИ-ЗИСКУ (*money*) і спричиняють НАСЛІДОК-ПОГІРШЕННЯ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ (*pollution of democracy*, зведений до *providing no social and political progress*).

Когнітивна інтерпретація упорядкувала й ЛСП домену ІНСТРУМЕНТ, зокрема субдомени НАПОЛЕГЛИВІСТЬ:

I am a slow walker, but I never walk back (Abraham Lincoln).

My great concern is not whether you have failed, but whether you are content with your failure (Abraham Lincoln).

Take a method and try it. If it fails, admit it frankly and try another. But try something by all means (Franklin D. Roosevelt).

Ідеться про НАПОЛЕГЛИВІСТЬ як ІНСТРУМЕНТ із закликком діяти попри невдачу, а тому виводиться спільне ім'я *proceeding in spite of fails*.

Схожим чином для ІНСТРУМЕНТУ виводяться інші ЛСП-субдомени:

If politics were a musical, it would be "Promises, Promises" (R. Reagan).

Promising too much can be as cruel as caring too little (William J. Clinton).

СУБ'ЄКТ реалізує НЕНАЛЕЖНЕ ВИКОНАННЯ ОBOB'ЯЗКІВ як ІНСТРУМЕНТ, а тому *musical "Promises, Promises", promising too much* узагальнюються до *no keeping promises*.

Інколи заперечна цитата несла протилежний підтекст, тому мала місце стверджувальна інтерпретація. Приклад – лексема *always*, до якої зводилися компоненти, активуючі ЧАС / УМОВУ в домені ОБСТАВИНИ:

***Always** bear in mind that your own resolution to succeed is more important than any other (Abraham Lincoln).*

*I am a slow walker, but I **never** walk back (Abraham Lincoln).*

Перша цитата стверджувальна, і *always* не змінюється. Друга цитата заперечна, але решта доменів (НАПОЛЕГЛИВІСТЬ як ІНСТРУМЕНТ – інтерпретація *never walk back do proceeding in spite of fails*) описані з вказівкою на перманентний час, а тому *never* інтерпретується до *always*.

Заперечно-стверджувальна інтерпретація могла реалізовуватися й у комбінованому режимі, коли переосмислювалися декілька доменів:

***Never** stir up **litigation**. A worse man can scarcely be found than one who does this (Abraham Lincoln).*

Варто утримуватися від судових спорів, тобто *never* переосмислюється як *always* (ЧАС / УМОВА домену ОБСТАВИНА), а *litigation* – як *no litigation* (РОЗСУДЛИВІСТЬ І КМІТЛИВІСТЬ домену ІНСТРУМЕНТ).

Когнітивна інтерпретація визначала імпліцитно виражені узагальнено-особові СУБ'ЄКТИ в контекстах-порадах з дієсловами наказового способу, апелюючих до залучення ІНСТРУМЕНТУ при реалізації УПРАВЛІННЯ:

***Take** a method and **try** it. If it fails, **admit** it frankly and **try** another. But **try** something by all means (Franklin D. Roosevelt).*

***Be** sincere, **be** brief, **be** seated (Franklin D. Roosevelt).*

Використано ІНСТРУМЕНТИ (НАПОЛЕГЛИВІСТЬ для цитати 1 – інтерпретація компонентів до *proceeding in spite of fails*; ДИПЛОМАТІЯ для цитати 2 – *being sincere, brief and seated*), і автор закликає кожну людину діяти в такий спосіб. Виводиться СУБ'ЄКТ як ЛЮДИ в ОСОБИСТІСНО-АБСТРАГОВАНОМУ АСПЕКТІ, що іменується займенником *you*.

Останнім випадком когнітивної інтерпретації виявилася ідентифікація ЛСП-наповнень домену ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ УПРАВЛІННЯ. Вона визначалася опрацюванням авторської інтенції (про що йдеться у цитаті) з емоційним виділенням компонента-домена, який інтерпретувався когнітивно крізь призму оцінки. Засобами такої емоції виступали:

- 1) Метафоричні образи із позитивною або негативною семантикою;
- 2) Частки *only, very, just, too*;
- 3) Прислівники *always, ever, forever, rarely, never, once, inseparably, unquestionably, really, once in a while, by definition, at all, by all means, even*;
- 4) Слова *whenever, whoever*;
- 5) Прикметники типу *only, main, great, important, fundamental, leading, supreme, better, pure, complete*;
- 6) Прикметники у найвищому ступені порівняння;
- 7) Прикметники зниженої ознаки типу *worse, ugly, sinful, shameful, no*;
- 8) Порядковий числівник *first*;
- 9) Дробові числівники з емоційним підтекстом типу *four-fifth*;
- 10) Модальні дієслова та прикметник *necessary*;
- 11) Дієслова наказового способу з емоційним підтекстом;
- 12) Займенники типу *nothing, anything, everything, all, none, both, such*;
- 13) Заперечні конструкції зі стверджувальним відтінком типу *nobody but, not bad, not opposing, without it something is impossible*;
- 14) Зіставні конструкції;
- 15) Складнопідрядні, -сурядні речення зі зв'язком причини й наслідку;

- 16) Підрядні речення нереальної умови (включно з *I wish*);
 17) Складнопідрядні речення типу *can never... until...*;
 18) Стилистичні засоби (інверсія, тема-рематичне членування, риторичні запитання, конструкція з *to do*, *It is ... who (that)...*, відокремлені члени, градація, тавтологія, перерахування, допоміжне емфатичне речення).

Такі засоби з акцентованим ними компонентом інтерпретувалися і підводилися під номінацію, яка вносилася в ЛСП-субдомен у домені ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ: ВИСОКА, ПОМІРНА / КРИТИЧНА, НИЗЬКА. Розглянемо емфатизацію ІНСТРУМЕНТУ:

Discipline is the ***soul of an army***. *It makes small numbers formidable, procures success to the weak and esteem to all (George Washington).*

The ***supreme*** quality for leadership is ***unquestionably integrity***. ***Without it no real success is possible***, no matter whether it is on a section gang, a football field, in an army or in an office (Dwight D. Eisenhower).

My position has ***always*** been, along with many other people, that any differences ***must be resolved in a non-violent way*** (Jimmy Carter).

Plans are ***nothing***; ***planning*** is ***everything*** (Dwight D. Eisenhower).

Цитата 1: дисципліна як засіб управління армією акцентується семантично позитивною метафорою *soul of an army*. ДИСЦИПЛІНА ТА ПИЛЬНІСТЬ (*discipline*) як ІНСТРУМЕНТ когнітивно інтерпретується до виразу *discipline as army soul* і реєструється як член ЛСП у субдомени ВИСОКА ОЦІНКА домену ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ.

Цитати 2 і 3: визначено ВИСОКУ ОЦІНКУ для ІНСТРУМЕНТІВ після їх інтерпретації, що продукує *integrity as a supreme productive tool for success* (СОЦІАЛЬНА РІВНІСТЬ), *no violence as the main tool* (ДИПЛОМАТІЯ), які вносяться до ЛСП у домені ОЦІНКИ.

Цитата 4: СЛАБОХАРАКТЕРНІСТЬ (*plans*), НАПОЛЕГЛИВІСТЬ (*planning*) емфазовані як негативно (*nothing*), так і позитивно (*everything*). Маємо *planning as the most important tool* (НАПОЛЕГЛИВІСТЬ з ВИСОКОЮ ОЦІНКОЮ) та *plans as the most unimportant tool* (СЛАБОХАРАКТЕРНІСТЬ з НИЗЬКОЮ ОЦІНКОЮ).

Інші цитати з інтерпретацією ІНСТРУМЕНТА до ВИСОКОЇ ОЦІНКИ:

Peace and friendship with all mankind is ***our wisest policy***, and ***I wish we may be permitted to pursue it*** (Thomas Jefferson).

Four-fifths of all our troubles would ***disappear*** if we would ***only sit down and keep still*** (Calvin Coolidge).

The civil service ***can never*** be placed on a satisfactory basis ***until*** it is regulated by ***law*** (James A. Garfield).

It is only through labor and painful ***effort***, by grim ***energy*** and resolute ***courage that*** we move on to better things (Theodore Roosevelt).

Interest does not tie nations together; it sometimes separates them. But ***sympathy*** and ***understanding*** does ***unite*** them (Woodrow Wilson).

Do I not destroy my enemies when I make them my friends (A. Lincoln)?

Цитата 1: ДИПЛОМАТІЯ *peace, friendship* акцентована до ВИСОКОЇ ОЦІНКИ прикметником *wisest* та реченням з *I wish*. Цитати 2 і 3: до ВИСОКОЇ ОЦІНКИ акцентовані ДИСЦИПЛІНА І ПИЛЬНІСТЬ (дробовим числівником та реченням з причиною і наслідком), а також ДОТРИМАННЯ ЗАКОНУ (реченням *can never... until...*).

Решта цитат: у першому випадку НАПОЛЕГЛИВІСТЬ (*labor, effort, energy, courage*) акцентована конструкцією *It is ... that...*; у другому – ДОТРИМАННЯ МОРАЛІ (*sympathy, understanding*) виділене дієсловом *to do* з інфінітивом; у третьому – РОЗСУДЛИВІСТЬ І КМІТЛИВІСТЬ (*making enemies one's friends*) підкреслюється риторичним запитанням.

Аналогічно інтерпретується ЗИСК як МЕТА з НИЗЬКОЮ ОЦІНКОЮ:

The rich control our politics to a huge extend. In return they get ***tax cuts*** and ***deregulation***. ***It's been and is an amazing ride for the rich*** (Jeffrey Sachs).

Sometimes we are playing the politics ***too much*** and forget who we are ***just to win*** (Kanye West).

Politics determines ***who has power, not who has truth*** (Paul Krugman).

*If you think Hollywood is corrupt, politics is **really** corrupt – and **fueled more than Hollywood** by **money** – if that's possible (Ben Affleck).*

Описується ЗИСК з пунктирно підкресленими засобами емфази. Інтерпретація продукує номінації з НИЗЬКОЮ ОЦІНКОЮ: виводяться *tax cuts and deregulation as ride for the rich always, just winning as the main purpose, power rather than truth as a leading purpose, money as an inherent purpose of politics*, фіксовані в списку ЛСП домену ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ.

У президентських цитатах, на відміну від публіцистичних, МЕТА нерідко інтерпретувалася позитивно, зокрема в аспекті СУСПІЛЬНОГО ПРОГРЕСУ. Емфатизаторами ВИСОКОЇ ОЦІНКИ часто виступали стилістичні засоби (тема-рематичне членування, градація, тавтологія):

***The goal to strive for is poor government but rich people** (Andrew Johnson).*

*We have an opportunity to move not only toward the **rich society** and the **powerful society** but upward to the **Great Society** (Lyndon B. Johnson).*

*Let us **build bridges**, my friends, **build bridges** to **human dignity** across that gulf that separates black America from white America (Richard M. Nixon).*

СУСПІЛЬНИЙ ПРОГРЕС у першому контексті (*poor government but rich people*) акцентується тема-рематичним членуванням; у другому (*the Great Society*) – порівнянням з іншими аспектами СУСПІЛЬНОГО ПРОГРЕСУ (*rich society, powerful society*) через градацію; у третьому – *human dignity* інтерпретується до *human dignity as an important purpose* через тавтологію *build bridges*.

Інколи відбувалася позитивна емфаза семантично негативних лексем або навпаки. Така ситуація викликала суперечність: компонент недоречно віднести і до ВИСОКОЇ, і до НИЗЬКОЇ ОЦІНКИ. Стало очевидним виділити проміжний субдомен – ПОМІРНА / КРИТИЧНА ОЦІНКА.

*I have **never** advocated **war** **except as a means of peace** (Ulysses S. Grant).*

*If you **ever injected truth** into politics, you **have no politics** (Will Rogers).*

Контекст 1: семантично негативний компонент *war* емпатизований позитивно, що продукує *war as means of peace* для ПОМІРНОЇ / КРИТИЧНОЇ ОЦІНКИ у ІНСТРУМЕНТІ (СИЛОВІ ДІЇ І ПРИМУС). Контекст 2: ІНСТРУМЕНТ з позитивною семантикою ДОТРИМАННЯ МОРАЛІ (*truth*) акцентований негативно, даючи *truth as an unproductive tool* у ПОМІРНИЙ / КРИТИЧНИЙ ОЦІНЦІ.

Інший приклад – інтерпретація семантично негативної лексеми *Cold War* (ІДЕОЛОГІЯ І ПРОПАГАНДА як ІНСТРУМЕНТ) з позитивного боку, коли засобом емфази виступило перерахування:

*For Americans of the Greatest Generation that fought World War II and of the Silent Generation that came of age in the 1950s, the great moral and ideological cause was the **Cold War**. It gave **purpose and clarity** to **our politics**, **our foreign policy** and **our lives** (Pat Buchanan).*

ПОМІРНА / КРИТИЧНА ОЦІНКА включала й компоненти з дистинктивним зіставленням або метафорично-помірним описом як один із аспектів критичної когнітивної інтерпретації:

***It is the duty of the President to propose** and **it is the privilege of the Congress to dispose** (Franklin D. Roosevelt).*

***Politics is like football**; if you see daylight, go through the hole (J. Kennedy).*

Цитата 1: дистинктивно зіставлені компоненти зводяться до *proposing as president's duty while disposing as Congress's privilege* (ВЛАДА, ЇЇ СУБ'ЄКТИ І ЗАХОДИ як ІНСТРУМЕНТ) для ПОМІРНОЇ / КРИТИЧНОЇ ОЦІНКИ. Останній контекст нейтральний, і його помірна метафоризація виводить *politics as football* (ПОЛІТИКА як СФЕРА-ОБСТАВИНА), що належить до ПОМІРНОЇ / КРИТИЧНОЇ ОЦІНКИ.

Не всі контексти мали засоби емфази, а тому субдомени могли бути не акцентовані. Утім, відсутність емфази говорить не про відсутність оцінки як такої, а про приписування НЕЙТРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ субдоменам. Відтак, домен ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ загалом

охоплює 4 ЛСП-субелементи (ВИСОКА, ПОМІРНА / КРИТИЧНА, НИЗЬКА, НЕЙТРАЛЬНА ОЦІНКА).

Четвертий етап. Сім доменів зображені на рисунку 1, котрий подає матричну макроструктуру ПОЛІТИКИ:

Рисунок 1. Матрична макроструктура концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі політичного та публіцистичного дискурсів США)

Повна доменна ієрархія концепту ПОЛІТИКА (разом із поділом макродоменів на ЛСП-субдомени) подається на рисунках за посиланням: <https://drive.google.com/open?id=13jk807ICLBdEGkJuUFzTtuP7BkfyBaBU>.

ВИСНОВКИ

Результати дозволяють дійти **висновку**, що в досліджених дискурсах фіксується 7-компонентна макроструктура матриці, що збігається з реконструкцією ПОЛІТИКИ за тлумачними словниками (Степанов, 2019: 638). Звідси, матриці потенційно виявляють структурну самоорганізацію за польовим принципом «ядро (словник) – периферія (дискурс)». Такі синергетичні припущення є **перспективою** нових наукових розвідок.

БІБЛЮГРАФІЯ

1. Бондаренко Е.В. Картина мира и матричное моделирование как базовый метод ее анализа. *Как нарисовать портрет птицы: методология когнитивно-коммуникативного анализа языка*: кол. монографія / под ред. И.С. Шевченко. Харьков : ХНУ им. В.Н. Каразина, 2017. 246 с.
2. Бондаренко Е.В. Матричное моделирование. Дуальность времени в англоязычной картине мира: монографія. Харьков : ХНУ им. В.Н. Каразина, 2014. 304 с.
3. Жаботинская С.А. Имя как текст: концептуальная сеть лексического значения (анализ имени эмоции). *Когниция, коммуникация, дискурс*. 2013. № 6. С. 47–76.
4. Жаботинская С.А. Концепт / домен: матричная и сетевая модели. *Культура народов Причерноморья*. 2009. № 168. Том 1. С. 254–259.
5. Кречетова О.В. Когнитивно-матричный анализ в исследовании обряда. *Балтийский гуманитарный журнал*. 2015. № 4 (13). С. 30–32.
6. Морозова Е.Н. Матрично-сетевая организация концепта ПОРЧА в рамках ценностно-оценочной категоризации. *Вестник Московского государственного областного университета. Серия «Лингвистика»*. 2009. № 4. С. 14–17.
7. Попова З.Д., Стернин И.А. Когнитивная лингвистика. Москва: АСТ: Восток – Запад, 2007. 314 с.
8. Старцева Н.Н., Сапрун И.Р. Концепт БИЗНЕСМЕН в лингвальных сетях (на материале английского языка). *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Іноземна філологія*. 2017. Випуск 86. С. 95–102.
9. Степанов В.В. Матрична модель концепту ПОЛІТИКА (на базі англomовного дискурсу). *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2019. № 175. С. 634–641.
10. Стрельченко К.С. Концептуальний простір ТАЄМНИЦЯ: фреймова модель (на матеріалі англomовних художніх творів). *Studia Philologica*. 2016. Випуск 6. С. 56–62.

11. Таценко Н.В. Емпатія в сучасному англомовному дискурсі: когнітивно-синергетичний вимір: дис. ... доктора філол. наук : 10.02.04. Харків, 2018. 460 с.
12. Ієрархія доменів ПОЛІТИКИ на базі політичного та публіцистичного дискурсів США. URL: <https://drive.google.com/open?id=13jk807ICLBdEGkJuUFzTtuP7BkfyBaBU>.
13. Корпус висловлювань американських президентів і знаменитостей про ПОЛІТИКУ (компонентний аналіз і виведення матричних доменів). URL: <https://drive.google.com/open?id=1yXximPt450Z9znXR0WCKHvPsRVa9LpD4>.
14. Цитатна база *Aphorisms, Thoughts, Sayings, Quotes*. URL: www.aphorism4all.com.
15. Цитатна база *BrainyQuote*. URL: www.brainyquote.com.
16. Цитатна база *Goodreads*. URL: www.goodreads.com/quotes.
17. Цитатна база *Wise Old Sayings*. URL: www.wiseoldsayings.com.

REFERENCES

1. Bondarenko, E.V. (2017). Kartina mira i matrichnoe modelirovanie kak bazovyy metod ee analiza [World picture and matrix modeling as a basic method of its analysis]. In I.S. Shevchenko (Ed.), *Kak narisovat' portret pticy: metodologija kognitivno-kommunikativnogo analiza jazyka* [How to draw a bird's portrait: the methodology of the language cognitive-communicative analysis] (pp. 59–105). Kharkiv, Ukraine: V.N. Karazin Kharkiv National University.
2. Bondarenko, E.V. (2014). *Matrichnoe modelirovanie. Dual'nost' vremeni v anglojazychnoj kartine mira* [Matrix modeling. Time duality in the English world picture]. Kharkiv, Ukraine: V.N. Karazin Kharkiv National University.
3. Zhabotinskaja, S.A. (2013). Imja kak tekst: konceptual'naja set' leksicheskogo znachenija (analiz imeni jemocii) [Name as a text: conceptual network of lexical meaning (analysis of the name of emotion)]. *Kognicija, komunikacija, diskurs*, 6, 47–76.
4. Zhabotinskaja, S.A. (2009). Koncept / domen: matrichnaja i setevaja modeli [Concept / domain: the matrix and network models]. *Kul'tura narodov Prichernomor'ja*, 1 (168), 254–259.
5. Krechetova, O.V. (2015). Kognitivno-matrichnyj analiz v issledovanii obrjada [Cognitive-matrix analysis in researching rites]. *Baltiyskij gumanitarnyj zhurnal*, 4 (13), 30–32.
6. Morozova, E.N. (2009). Matrichno-setevaja organizacija koncepta PORCHA v ramkah cennostno-ocenocnoj kategorizacii [The matrix-network organization of the DAMAGE concept within value categorization]. *Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo oblastnogo universiteta. Serija «Lingvistika»*, 4, 14–17.
7. Popova, Z.D., & Sternin, I.A. (2007). *Kognitivnaja lingvistika* [Cognitive linguistics]. Moscow, Russia: AST: Vostok – Zapad.
8. Starceva, N.N., & Saprun, I.R. (2017). Koncept BIZNESMEN v lingval'nyh setjah (na materiale anglijskogo jazyka) [The BUSINESSMAN concept in lingual networks (on the basis of the English language)]. *Visnyk KhNU imeni V.N. Karazina. Inozemna filologija*, 86, 95–102.
9. Stepanov, V.V. (2019). Matrychna model kontseptu POLITYKA (na bazi anhlomovnoho dyskursu) [Matrix model of the POLITICS concept (on the basis of English-language discourse)]. *Naukovi zapysky. Serija: Filolohichni nauky*, 175, 634–641.
10. Strelchenko, K.S. (2016). Kontseptualnyi prostir TAIEMNYTSIA: freimova model (na materialih anhlomovnykh khudozhnykh tvoriv) [Conceptual space MYSTERY: the frame model (on the basis of English fiction)]. *Studia Philologica*, 6, 56–62.
11. Tatsenko, N.V. (2018). Empatiia v suchasnomu anhlomovnomu dyskursi: kohnityvno-synerhetychnyi vymir [Empathy in English discourse: the cognitive-synergetic dimension]. Doctoral thesis, V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine.
12. Hierarchy of POLITICS domains within political and journalistic discourses of the USA. URL: <https://drive.google.com/open?id=13jk807ICLBdEGkJuUFzTtuP7BkfyBaBU>.
13. Corpus of American presidents and celebrities' utterances about POLITICS (component analysis and identification of matrix domains). URL: <https://drive.google.com/open?id=1yXximPt450Z9znXR0WCKHvPsRVa9LpD4>.
14. Quote base *Aphorisms, Thoughts, Sayings, Quotes*. URL: www.aphorism4all.com.
15. Quote base *BrainyQuote*. URL: www.brainyquote.com.
16. Quote base *Goodreads*. URL: www.goodreads.com/quotes.
17. Quote base *Wise Old Sayings*. URL: www.wiseoldsayings.com.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Віталій Степанов – аспірант 3-го року навчання кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Запорізького національного університету.

Науків інтереси: когнітивна лінгвістика, корпусна лінгвістика, синергетика, переклад.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Vitalii Stepanov – the third-academic-year PhD student of Zaporizhzhia National University (Department for Theory and Practice of Translation from the English Language).

Scientific interests: cognitive linguistics, corpus linguistics, synergetics, translation.